

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania A. F. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia
działalności gospodarczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 26 czerwca 2015 r. i oddalił odwołanie A. F. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z 2 lutego 2015 r. (stwierdzającej niepodleganie wnioskodawczyni obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej) oraz orzekł o kosztach zastępstwa procesowego za postępowanie odwoławcze.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego: 1/ art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.), przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że od dnia 1 października 2014 r. ubezpieczona nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej; 2/ art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej: ustawa systemowa), przez błędne przyjęcie, że w spornym okresie odwołująca się nie podlegała ubezpieczeniom społecznemu, zdrowotnemu i chorobowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Odwołująca się podniosła ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy: 1/ art. 382 k.p.c., przez orzeczenie z pominięciem części materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności przed Sądem pierwszej instancji (w postaci zeznań świadka H. L., dokumentów, w tym złożonych do akt sprawy billingów rozmów), co decyduje o nieprawidłowym rozstrzygnięciu sprawy; 2/ art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia wyroku nieodpowiadającego wymaganiom, jakie stawia wymieniony przepis, gdyż wskutek uchybienia wymaganiom określającym zasady motywowania orzeczeń (brak oceny wszystkich dowodów zebranych w sprawie mimo całkowicie odmiennych ustaleń faktycznych niż Sąd pierwszej instancji, niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa) zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli kasacyjnej; 3/ art. 244 § 1 k.p.c. oraz art. 245 k.p.c., przez uznanie, że złożone do akt dokumenty (w szczególności zaświadczenia z ewidencji działalności gospodarczej, ale też księga przychodów i rozchodów) stanowią dowód nie tego, co w nich zostało zaświadczone lub oświadczone, lecz okoliczności przeciwnej. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania, w tym o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Zdaniem skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepisy zarówno prawa materialnego, jak i procesowego wskazane w petitum skargi. Sąd ten

naruszył również art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przez ustalenie, że skarżąca nie prowadziła od 1 października 2014 r. pozarolniczej działalności gospodarczej i nie wznowiła prowadzenia tejże działalności. Skarżąca wskazała na brak możliwości powołania większej ilości świadków na tę okoliczność. Sąd Apelacyjny bez wskazania przyczyn pomiął także część zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, zwłaszcza w postaci przedłożonych dokumentów z biura rachunkowego, billingów rozmów odwołującej się, czy też zeznań jej babki H. L.. Nie ocenił też zeznań odwołującej się.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej odrzucenie lub odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od odwołującej się kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Postanowieniem z dnia 29 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie na kwotę 35.217,60 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest jednak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że skarżąca nie spełniła warunków stawianych w orzecznictwie Sądu Najwyższego powołanej przesłance przedsądu.

W motywach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca nie wskazała przepisów, na których rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny się powołuje. Nie wymieniła - poza przepisem materialnoprawnym w postaci art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej - żadnych przepisów procesowych, chociaż z uzasadnienia wniosku wynika, że to właśnie w naruszeniu przepisów procesowych upatruje oczywistej zasadności skargi, podnosząc nierozważenie przez Sąd Apelacyjny całego materiału dowodowego. Obrazę tychże przepisów zarzuca natomiast w podstawach skargi. Tymczasem Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej

do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105). Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca nie przedstawiła żadnego wyводу prawnego wyjaśniającego, na czym polega kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów materialnoprawnych lub procesowych, które doprowadziło do wydania oczywiście niesłusznego wyroku. Argumentów za istnieniem tejże przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wypada jedynie zauważyć, że wbrew podnoszonym przez skarżącą zarzutom, Sąd Apelacyjny badając, czy odwołująca się faktycznie wznowiła prowadzenie działalności gospodarczej od 1 października 2014 r., szeroko odniósł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do złożonych w postępowaniu w charakterze strony zeznań skarżącej i wyjaśnił, dlaczego odmówił im wiarygodności (uzasadnienie s. 9-10). Odniósł się również do zeznań świadków oraz przedłożonych dokumentów w postaci księgi przychodów i rozchodów (uzasadnienie s. 9, 11). Sąd Apelacyjny wskazał między innymi, że odwołująca się nie dysponowała własnym lub wynajmowanym na potrzeby działalności samodzielnym pomieszczeniem (miejscem), w którym wykonywane byłyby usługi, nie posiadała sprzętu, wyposażenia czy środków kosmetycznych, nie wykazała prowadzenia dokumentacji dotyczącej stosowania terapii dietetycznych, programów żywieniowych, monitorowania ich efektów, nie wystawiała rachunków i faktur za usługi, a z księgi przychodów i rozchodów nie wynika, z jakich zdarzeń gospodarczych wywodzą się wskazane kwoty przychodów (uzasadnienie s. 11). Dokonana ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Przyjęcie, że odwołująca się nie prowadziła w spornym okresie działalności gospodarczej, stanowi element stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy jest związany w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. Podnoszone przez skarżącą argumenty należy uznać za polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, co zgodnie z art. 398³ § 3

k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).